

ਜਸਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਜੇ.

ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2021 ਦਾ CRWP ਨੰਬਰ 7881 (O&M)

ਸਤੰਬਰ 14, 2022

ਹਿੰਦੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗਾਰਡੀਅਨਸ਼ਿਪ ਐਕਟ, 1956—S.6—ਹਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ—ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਆਹ—ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਧੀ—ਪੀਆਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੀ ਗਈ—ਵਿਆਹ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ—ਪਤਨੀ ਨੇ ਓਨਟਾਰੀਓ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ-ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਆ ਗਈ ਅਤੇ 2019 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ—ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐੱਸ. 13 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਭਲਾਈ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਹੇਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਇਕੱਲੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਗੁਆ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਭਲਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗੀ- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ-ਤੇਜਸਵਿਨੀ ਗੌੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. 2019(7) SCC 42 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਲਈ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ ਭਾਵ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਂ ਭਾਵ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੇਜਸਵਿਨੀ ਗੌੜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ [2019 (7) SCC 42 ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਹੈ।]।

(ਪੈਰਾ 18)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਉ ਪੀ.ਐਸ.

ਸ਼ਿਵ ਖੁਰਮੀ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ।

(*Jasgurpreet Singh Puri & L.*)
ਅੰਬ.ਅੰਸ.ਓ.ਡੀ.ਐੱਸ., ਅਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 7 ਲਈ।

ਜਸਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ, ਜੇ.(ਓਰਲ)

(1) ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਜਸਨਾਜ਼ ਕੌਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7.

(2) ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ 29.11.2015 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 5 ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਜੇੜੇ ਨੂੰ 15.07.2017 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇੜਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨਰੀ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ.5 ਨੇ ਫੈਮਿਲੀ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਅਤੇ ਲੜਕੀ 24.04.2018 ਨੂੰ ਪੀ.ਆਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਉਮਰ 1 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ 28.04.2018 ਤੋਂ 25.06.2018 ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੋਲ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 'ਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਸਮੇਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਰਹੇ।

(3) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਜੋ ਕਿ ਬੱਚੀ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਓਨਟਾਰੀਓ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P-2 ਦੁਆਰਾ 14.03.2019 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 18.03.2019 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੀ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਰੈਂਟਫੋਰਡ, ਓਨਟਾਰੀਓ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਹੋਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

(4) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕਿ 14.03.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਸਮੇਤ 13.01.2019 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਦੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਓਕਵਿਡ ਪ੍ਰੀ ਸਕੂਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾ.
(*Jasgurpreet Singh Puri, J.*)

ਡੀਏਵੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਯੂਕੇਜੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।
ਫਿਲਹਾਲ ਬੱਚੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕਰੀਬ 5 ਸਾਲ ਹੈ।

(5) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਦੋਵੇਂ ਅੱਜ
ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਨ। ਬੱਚੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ
ਹਾਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੀਆਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ ਹੈ।

(6) 28.02.2020 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਗਣਿਤ ਦਾ ਮਾਸਟਰ ਕੋਰਸ ਕਰਨ
ਲਈ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 2 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ
ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੋਰਸ ਹੁਣ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ
ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ
ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਅਕਾਉਂਟਿੰਗ, ਬੀ.ਬੀ.ਏ ਅਤੇ
ਐਮ.ਬੀ.ਏ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ
ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਖਾਸ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਨੂੰ
ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਕੋਲ ਵੀਡੀਓ
ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਔਨਲਾਈਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ
ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ ਕਿ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੇ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ
ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ.

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੱਚੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕਾਨੂੰਨ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹ ਬੱਚੀ ਦਾ ਪਿਤਾ
ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਿਆ-
ਲਿਖਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਲਵਲੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ
ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।
ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ
ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ
ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ
ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ ਉਸਦੇ
ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਜਵਲ ਹਨ। ਉਸਨੇ
ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਓਨਟਾਰੀਓ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ
ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.5 ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ
ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।
ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣਾ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-2 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡੋਰਥੀ ਥਾਮਸ ਬਨਾਮ ਰੇਕਸ ਅਰੂਲ 1 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਭਾਵ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਾਸ਼ਿਤਾ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2 ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(8) ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਾ ਖੁਰਮੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(9) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 7 ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਚੀਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਜੋ ਕਿ ਬੱਚੀ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਔਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਚੀ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬੱਚੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ, ਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੀ ਦੀ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰ. 5 ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੁਦ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੱਚੀ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੱਚੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੋਮਲ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਯਕੀਨਨ ਸਦਮੇ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 7 ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਕੋਲ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 7,00,000/- ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7 ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.5 ਦਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

(*Jasgurpreet Singh Parri, J.*)

ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਹੋ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਹੈ। 80,00,000/- ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ 7 ਵੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਹਨ।

(10) ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਅਧੀਨ ਢੁਕਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਉਪਾਅ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2022 ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

(11) ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਚੀਡਸਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ ਲੜਕੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(12) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

(13) ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁਣ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਟੈਸਟ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਲਿਟਮਸ ਟੈਸਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੀਲ ਰਤਨ ਕੁੰਡੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਭਿਜੀਤ ਕੁੰਡੂ 3 ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਟੈਸਟ. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਚੀਡਸਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ Habeas ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪਸ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

1. ਕਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗੀ?

2. ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀ ਹੈ?

(14) ਨੀਲ ਰਤਨ ਕੁੰਡੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਭਿਜੀਤ ਕੁੰਡੂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਪਰਕ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਨਾ ਤਾਂ ਕਨੂੰਨ

(*Jasgurpreet Singh Pari, J.*)
ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਾਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਮ ਆਰਾਮ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਭੌਤਿਕ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਬਾਲਗ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤਰਜੀਹ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਤਰਜੀਹ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"56. ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਅੱਖੇ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਪਰਕ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਨਾ ਹੀ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਾਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਮ ਆਰਾਮ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਪਰ ਭੌਤਿਕ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਜਾਂ

ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਚਾਰ। ਜੇ ਨਾਬਾਲਗ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਤਰਜੀਹ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਤਰਜੀਹ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ।

(15) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਐਨੈਕਸਰ ਪੀ-2 ਦੁਆਰਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਆਧਾਰ

'ਤੇ, ਇਹ ਹੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। (Jagruppreet Singh Puri, J.) ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਾਰਕ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਾਰਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਦਰਸ਼, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਗ੍ਰੈਡਨੋਰਮ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਰਕ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਇਹ ਹੋਣਗੇ ਕਿ (i) ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, (ii) ਜਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਹੋਵੇਗੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ (iii) ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ।

(16) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤਲਾਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਹੁਣ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਕਸਟਡੀ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਾਇਦੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੁਲਨਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਮਾਪੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7 ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਲਾਟ ਹੈ। 80,00,000/- ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 7 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਤਾ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 5) ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਕਾਰਕ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਛਾ।

(17) ^(Jasgurpreet Singh Puri, J.) ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7 ਅੱਜ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਚੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ, ਲੜਕੀ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਝੁਕਾਅ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ।

(18) ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟਾਂ ਭਾਵ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਭਾਵ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਨੰ. 4। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਜਸਵਿਨੀ ਗੌੜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 4 ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਹੈ।

(19) ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(20) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲੜਕੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਤੋਂ 7 ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 5 ਤੋਂ 7 ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੀ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਘੰਟੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ।

(21) ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ।

ਵੀਰੇਨ ਜੈਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ